

Elefanten inom mig

Vandringen som fortsätter

Nicole Hjelt

Examensarbete för bildkonstnärer (YH)-examen

Utbildningen för Bildkonst

Yrkehögskolan Novia, Jakobstad, Finland, 2023

EXAMENSARBETE

Författare: Nicole Hjelt

Utbildning och ort: Yrkehögskolan Novia, Jakobstad

Inriktning: Bildkonst

Handledare: Robert Back, Marika Holm, Ingela Bodbacka-Rak

Titel: Elefanten inom mig – Vandrigen som fortsätter

Datum: 9.4.2023 Sidantal: 19

Abstrakt

I mitt examensarbete reflekterar jag över min väg fram till att bli bildkonstnär. Det gör jag genom att via elefanter symbolik applicera det på mitt liv. Arbetet berättar om elefantens betydelse kulturellt, spirituellt och den stora betydelsen för mig personligen.

Jag tar också upp min relation med min farmor (Famo) som även hon var bildkonstnär och hur hon alltid varit min största inspiration fastän jag aldrig träffat henne.

I mitt visuella arbete bygger jag en installation av material som resonerar hem för mig samt fyller väggarna med över 150 små keramikelefanter som vandrar omkring och vidare, alltid framåt. Jag målar en del av dem med Famos gamla pigment och väver in hennes garn i arbetet. Hon lever vidare i mig i mitt konstnärliga arbete.

Detta examensarbete är en homage till min Famo. Arbetet handlar om konstnären och elefanten i mig och om vandrigen som fortsätter.

Språk: svenska

Nyckelord: elefant, pigmentmåleri, poesi, installation, hem

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Nicole Hjelt

Koulutus ja paikkakunta: Yrkeshögskolan Novia, Pietarsaari

Suuntautumisvaihtoehto: Kuvataide

Ohjaaja(t): Robert Back, Marika Holm, Ingela Bodbacka-Rak

Nimike: Elefanten inom mig – Vandrigen som fortsätter

Päivämäärä: 9.4.2023 Sivumäärä: 19

Tiivistelmä

Opinnäytetyössäni pohdin polkuani kuvataiteilijaksi. Teen sen soveltamalla sitä elämääni norsujen symboliikan kautta. Teos kertoo elefantin merkityksestä kulttuurisesti, henkisesti ja suuresta merkityksestä minulle henkilökohtaisesti.

Otan myös esille suhteeni isoäitiini (Famo), joka oli myös kuvataiteilija ja kuinka hän on aina ollut suurin inspiraationi, vaikka en koskaan tavannutkaan häntä.

Visuaalisessa työssäni rakennan installaation materiaaleista, jotka resonoivat kanssani ja täytän seinät yli 150 pienellä keraamisella norsulla, jotka vaeltavat ympäri ja eteenpäin, aina eteenpäin. Osan niistä maalaan Famon vanhoilla pigmenteillä ja kudon hänen lankansa työhön. Hän elää taiteellisessa työssäni.

Tämä opinnäytetyö on kunnianosoitus Famolleni. Teos kertoo taiteilijasta ja elefantista minussa ja matkasta, joka jatkuu.

Kieli: ruotsi

Avainsanat: elefantti, pigmenttimaalaaminen, runo, installaatio, koti

BACHELOR'S THESIS

Author: Nicole Hjelt

Degree Programme: Yrkeshögskolan Novia, Pietarsaari

Specialisation: Fine Art

Supervisor(s): Robert Back, Marika Holm, Ingela Bodbacka-Rak

Title: Elefanten inom mig – Vandrigen som fortsätter

Date: 9.4.2023 Number of pages: 19

Abstract

In my thesis, I reflect on my path to becoming a visual artist. I do that by applying it to my life via the symbolism of elephants. The work tells about the importance of the elephant culturally, spiritually and the great importance for me personally.

I also bring up my relationship with my grandmother (Famo) who was also a visual artist and how she has always been my biggest inspiration even though I never met her.

In my visual work I build an installation of materials that resonate with me and fill the walls with over 150 small ceramic elephants that wander around and on, always forward. I paint some of them with Famo's old pigments and weave her yarn into the work. She lives on in my artistic work.

This thesis is a tribute to Famo. The work is about the artist and the elephant in me and about the journey that continues.

Language: Swedish

Key words: elephant, pigment painting, poetry, installation, home

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
2	Symbolik	1
	Kulturell betydelse.....	1
	Konsthistoria.....	2
	Religion.....	3
3	Elefanten i dagens samhälle	3
	Kraftdjur.....	3
	Forskning.....	4
	Ordspråk.....	4
	Exploateringen.....	5
4	Fabel	5
5	Famo och jag	9
6	Elefanten i mig	12
	Att överleva.....	12
	Vandraren.....	12
	Matriarken.....	13
7	Det visuella arbetet	14
	Hemmet.....	14
	Många, många och små, små elefanter.....	14
	Experimenterande pigmentmåleri.....	15
	Heligt ljud i ett heligt rum.....	16
	Ljus och skuggor.....	16
	Byggandet.....	17
	Ett platsspecifikt verk i symbios med naturen.....	17
8	Avslutning	18

Källförteckning

1 Inledning

Jag samlar på elefantföremål och har gjort det sen jag var riktigt liten. Det är keramik, textilier, smycken, fabler, musik och tavlor som jag samlar. Under mina tio år av aktivt skapande har elefanten varit det motiv jag går tillbaka till då jag känner mig låst och inte kommer vidare. Eller då jag behöver varva ner och finna sinnesro. Då föds elefanter i mängd och massor. Elefanten är nog mitt kraftdjur. En djuprotad resonans jag gång på gång återvänder till. Elefanten betyder för mig familj, visdom, mod och styrka. Den är fundamental och kopplar mig även till min Famo (farmor) jag tyvärr aldrig hann träffa. Hon var också bildkonstnär och fastän jag aldrig kände henne så lever hon vidare i mig på många sätt. Jag virkar med hennes gamla garn, tecknar med hennes tuscher och målar med hennes pigment. Det känns tryggt och meningsfullt, viktigt och värdefullt, ärofyllt. Som mitt visuella verk skapar jag en installation av virke, 156 keramikelefanter, garn, en ljuskälla med skuggor och ett ljudverk – en helhet som blir ett heligt rum, ett *hem*. Detta examensarbete är en homage till min Famo. Arbetet handlar om konstnären och elefanten i mig och om vandrigen som fortsätter.

2 Symbolik

Kulturell betydelse

Elefanten har under en mycket lång tid avbildats, representerats och porträtterats bl a inom konsten, religionen och mytologin. Gestaltningar av elefanten finns bland grottmålningar till dagens populärkultur, elefanten förblir ett populärt ämne för konstnärer. Elefanten är en viktig symbol i många kulturer världen över. Inom hinduismen symboliserar elefanten styrka och visdom, kunglig makt och gudomlig kunskap. Guden Ganesha med elefanthuvud är en av hinduismens största gudar. Den afrikanska elefanten ses som en vis hövding. I Indien, Thailand och Sri Lanka används elefanter och de förekommer i olika religiösa praktiker så som specialtränade fångna tempelelefanter. (Natarajan, 2020)

Inom det 12-årscykliska kinesiska zodiaken återkommer "Elefantens år" vilket återspeglar elefanternas betydelse inom asiatisk kultur. Den sällsynta vita elefanten anses extra majestätisk och auktoritär, den ses också bringa lycka om man råkar se en. I Nordamerika

bland urfolken betraktas elefanter som kraftfulla djur som liknar mammutar. Deras stammar anses vara välsignelser och symboliserar sexuell energi. Då det inte någonsin vandrat elefanter på den Nordamerikanska kontinenten utan istället mammutar för ca 8000 år sen har sägner och berättelser från den tiden levt och lever kvar än idag. ("Elephant Symbolism: 18 Spiritual Meanings Of Elephant", u.å.)

Konsthistoria

Redan under paleolitisk ålder avbildade nordafrikaner elefanten i stenkonst. Det finns mycket realistiska hållristningar i Libyen från den sista fasen av Pleistocene-epoken (12 000-8000 f.Kr.) som finns med på UNESCOs världsarvslista. Även i södra Oran, Algeriet och i San i Erongo-regionen i Namibia finns neolitiska elefantklippsmålningar. Forskare anser att människan genom sina grottmålningar hade en djup förståelse av kommunikation, beteende och social struktur för elefanten både som familj och flock. Relationen mellan människan och elefanten går tillbaka tusentals år. (Francis Thackeray, 2019)

Nedstigningen av Ganges vid Mahabalipuram, en stor hinduisk scen från 700-talet, inkluderar flera skildringar av elefanter i sina klippreliefer. Speciellt målningar från Indien under denna tidsperiod avbildar elefanter som rids i strid och krig och även som kunglig transport. Rembrandts berömda skisser av elefanten *Hansken* från 1600-talet porträtterade en elefant som levde i misär och tragedi. (Katz, 2021)

Inom mera nutida konst ser man elefanter i bl.a. Andy Warhols och Banksys konst. Salvador Dali porträtterade ofta den surrealistiska storkbenta elefanten, hans mest kända verk *Dream Caused by the Flight of a Bee Around a Pomegranate a Second Before Awakening*, *Elephants* and in *The Temptation of Saint Anthony*. Dalis verk pryder väggarna på Dalí-museet i Spanien.

Religion

Inom kristendomen symboliserar elefanter tålmod, visdom, nåd, återhållsamhet, renhet och kyskhet. Liksom Jesus erbjuder dessa gudomliga djur barmhärtighet och medkänsla som, oavsett hur mycket du skadar dem, alltid förlåter. Elefanter är förknippade med tro på Gud och bön. (Ellis, 2020)

I buddhismen symboliserar elefanter fertilitet, renhet, lugn, helighet och upplysning. Inom hinduismen representeras guden Ganesha av ett elefanthuvud som symboliserar lycka och visdom. Denna mänskliga elefantgud lär oss att se vår inre skönhet och förbli positiva oavsett vilka omständigheter vi möter. (Shukla, 2019)

3 Elefanten i dagens samhälle

Kraftdjur

Att ha elefanten som kraftdjur innebär att bli välsignad med kraftfulla andeguides. Begreppet kraftdjur härstammar från ursprungsbefolkningen i ett stort antal kulturer runt om i världen och mer specifikt från shamanismen. Att ha ett kraftdjur bygger på tron att allting har en själ och att allt hör samman. ("Kraftdjur", u.å.) Elefanten som ens kraftdjur betyder släktskap, anknytning och familjeorientering. Djuret uppmuntrar en också att hitta sin väg i livet. Detta kraftdjur hjälper en att hitta stabilitet och självförtroende för att fortsätta framåt då livet är krångligt. Elefanten som kraftdjur vägleder en intuitivt för att bättre få kontakt med vad som händer runt omkring och inom en. När man känner sig osäker, ger elefanten en den styrka och passion man behöver för att arbeta mot ditt mål. Elefanter har dynamiska egenskaper och egenskaper som kan hjälpa en att meditera och förändra ens liv. När man känner att man behöver styrka för att övervinna hinder, när man känner sig ensam och när man saknar visdom, kalla då på kraftdjuret elefanten för att stödja ens behov. Elefanten symboliserar självförtroende. När man känner sig svag, söker tillgivenhet och behöver stabilitet, finns elefanten där för en. ("Elephant Symbolism", u.å.)

Då man har elefanten som kraftdjur uppmuntras man att gå in i sig själv och söka fördjupning och främja meningsfulla relationer i sitt liv. Elefanten symboliserar också skydd för en och sina nära och kära. Om man föds med en elefant som kraftdjur är man en

ansvarsfull person som särskilt mycket bryr sig om människor runt omkring sig, speciellt de utsatta. Man skulle göra allt bara för att hjälpa andra att överleva och ha det bra. Men man måste också ta hand om sitt välbefinnande genom att ha ett nära förhållande till naturen. (Goldworthy, 2013, s. 61)

Forskning

Elefanter hjärnstruktur är mycket funktionell. Enligt en studie från Brasilien har de runt 300 miljarder neuroner, vilket är anledningen till att man tror att de har djupa tankar och känslor. Elefanter är mycket medvetna och de visar medkänsla och sorg i olika situationer. Elefanter är mycket intelligenta och människan ser dem som lojala djur. Elefanten är en symbol för styrka och skydd. Elefanter är mycket hängivna djur och de gör allt för sina familjer. De är sociala djur och relationer är väldigt viktiga för dem. Således förenas de som en för att deras familj och flock ska överleva. (Herculano-Houzel et al., 2014)

Dessutom binder elefanthonor sig till sin mamma och mormor under hela livet för att visa respekt och lojalitet. Unga elefanter följer med andra hanar för att skydda elefantungarna. Människans symbolik kring elefanten uppmuntrar dig att förlita dig på dina närmaste människor runt dig. Dessa kan vara din närmaste familj eller vänner. Att behålla dessa människor nära innebär också att man inte tar dem för givet. Elefanter inspirerar dig också att leda andra och främja enhet. (Gurung, 2020)

Ordspråk

I dagens samhälle ses elefanten på flera platser som ett skadedjur då dess storlek och biologiska klumpighet kan innebära stor förstörelse om den i panik råkar rusa in i tätbefolkade städer. Man talar om "elefanten i rummet" och att vara en "elefant i en porslinsaffär". Då man är en "elefant i en porslinsaffär" betar man sig klumpigt och vårdslöst.

Uttrycket "elefanten i rummet" kommer ursprungligen från engelska språket. Det är ett bildligt uttryck för något som tar stor plats och är påtagligt för alla människor i en grupp. Trots detta undviker man att prata om det. Alla vet, men ingen säger något. *Katharina*

Fritsch "elefant i rummet", i Venedigbiennalen i Giardini, *Elefant/Elephant*, (1987), behandlar fabler om storhet, intellekt, fångenskap och matriarkala samhällen – kärnan i elefantfamiljens struktur.

Exploateringen

Idag är handeln av elfenben och jakten på elefanter omfattande. Den afrikanska elefanten har minskat med 96% de senaste 100 åren. Varje dag dödas ca 100 elefanter världen över. Det är två elefanter varje timme. (WWF, 2023)

Elefanten användes länge som cirkusdjur vilket på många ställen är förbjudet idag. Men fortfarande hålls elefanter instängda på djurparker och zoos där deras naturliga tillvaro och ständiga vandring är omöjlig i burarna och inhägnaderna de lever i.

Inom turismen exploateras elefanter bl.a. genom ridning och elefanter tränas också till att kunna måla och spela instrument. Tämjandet för att få elefanter i fångenskap att utföra dessa praktiker är allt annat än etiska. (Natarajan, 2020)

4 Fabel

Nedan följer en av de mest kända fablerna om elefanten, *The Blind Men and the Elephant*. Fabeln har sitt ursprung i Indien och lärdomen är läran om relativism samt tolerans och att vi alla har ett begränsat perspektiv av den objektiva sanningen. Att sanningen finns där för att upptäckas åter och åter igen. Sanningen är inte ständig eller totalitär. Fabeln används ofta i syfte att förstå sig på olika religioner, livsåskådningar och kulturella tankesätt. Som barn lärde jag mig mycket om omvärlden genom att läsa fabler och denna är speciell för mig. ("The Blind Men and the Elephant", u.å.)

"Long ago six old men lived in a village in India. Each was born blind. The other villagers loved the old men and kept them away from harm. Since the blind men could not see the world for themselves, they had to imagine many of its wonders. They listened carefully to the stories told by travelers to learn what they could about life outside the village.

The men were curious about many of the stories they heard, but they were most curious about elephants. They were told that elephants could trample forests, carry huge burdens, and frighten young and old with their loud trumpet calls. But they also knew that the Rajah's daughter rode an elephant when she traveled in her father's kingdom. Would the Rajah let his daughter get near such a dangerous creature?

The old men argued day and night about elephants. "An elephant must be a powerful giant," claimed the first blind man. He had heard stories about elephants being used to clear forests and build roads.

"No, you must be wrong," argued the second blind man. "An elephant must be graceful and gentle if a princess is to ride on its back."

"You're wrong! I have heard that an elephant can pierce a man's heart with its terrible horn," said the third blind man.

"Please," said the fourth blind man. "You are all mistaken. An elephant is nothing more than a large sort of cow. You know how people exaggerate."

"I am sure that an elephant is something magical," said the fifth blind man. "That would explain why the Rajah's daughter can travel safely throughout the kingdom."

"I don't believe elephants exist at all," declared the sixth blind man. "I think we are the victims of a cruel joke."

Finally, the villagers grew tired of all the arguments, and they arranged for the curious men to visit the palace of the Rajah to learn the truth about elephants. A young boy from their village was selected to guide the blind men on their journey. The smallest man put his hand on the boy's shoulder. The second blind man put his hand on his friend's shoulder, and so on until all six men were ready to walk safely behind the boy who would lead them to the Rajah's magnificent palace.

When the blind men reached the palace, they were greeted by an old friend from their village who worked as a gardener on the palace grounds. Their friend led them to the courtyard. There stood an elephant. The blind men stepped forward to touch the creature that was the subject of so many arguments.

The first blind man reached out and touched the side of the huge animal. "An elephant is smooth and solid like a wall!" he declared. "It must be very powerful."

The second blind man put his hand on the elephant's limber trunk. "An elephant is like a giant snake," he announced.

The third blind man felt the elephant's pointed tusk. "I was right," he decided. "This creature is as sharp and deadly as a spear."

The fourth blind man touched one of the elephant's four legs. "What we have here," he said, "is an extremely large cow."

The fifth blind man felt the elephant's giant ear. "I believe an elephant is like a huge fan or maybe a magic carpet that can fly over mountains and treetops," he said.

The sixth blind man gave a tug on the elephant's coarse tail. "Why, this is nothing more than a piece of old rope. Dangerous, indeed," he scoffed.

The gardener led his friends to the shade of a tree. "Sit here and rest for the long journey home," he said. "I will bring you some water to drink."

While they waited, the six blind men talked about the elephant.

"An elephant is like a wall," said the first blind man. "Surely we can finally agree on that."

"A wall? An elephant is a giant snake!" answered the second blind man.

"It's a spear, I tell you," insisted the third blind man.

"I'm certain it's a giant cow," said the fourth blind man.

"Magic carpet. There's no doubt," said the fifth blind man.

"Don't you see?" pleaded the sixth blind man. "Someone used a rope to trick us."

Their argument continued and their shouts grew louder and louder.

"Wall!" "Snake!" "Spear!" "Cow!" "Carpet!" "Rope!"

"Stop shouting!" called a very angry voice.

It was the Rajah, awakened from his nap by the noisy argument.

"How can each of you be so certain you are right?" asked the ruler.

The six blind men considered the question. And then, knowing the Rajah to be a very wise man, they decided to say nothing at all.

"The elephant is a very large animal," said the Rajah kindly. "Each man touched only one part. Perhaps if you put the parts together, you will see the truth. Now, let me finish my nap in peace."

When their friend returned to the garden with the cool water, the six men rested quietly in the shade, thinking about the Rajah's advice.

"He is right," said the first blind man. "To learn the truth, we must put all the parts together. Let's discuss this on the journey home."

The first blind man put his hand on the shoulder of the young boy who would guide them home. The second blind man put a hand on his friend's shoulder, and so on until all six men were ready to travel together."

Fabeln får mig att tänka på *Kakiemon elefanterna* som är porslinssefanter gjorda i Japan under början av 1600-talet. Japanerna hade aldrig med ögat sett hur en elefant ser ut utan skapade porslinssefanterna utifrån vad de fått berättat för dem hur en elefant ser ut. De avbildar inte en äkta elefant men en version och ett perspektiv och en syn på en elefant. De är även målade i blått och rött. Idag är Kakiemon elefanterna en del av British Museums kollektion. ("Kakiemon elephants", u.å.)

5 Famo och jag

Vinden viner

och trasslar till ditt hår.

Gör knutar som blir svåra

att reda ut. Luften,

är ljummen och vänlig.

Jag,

är ljummen och vänlig. Viskar att allt

nog blir bra. Att du är på rätt väg. Att

du inte behöver vara rädd. För det är

inte bara en vindpust. Det är en livstid av visdom

och erfarenhet. Mod. Det är ord som egentligen är döda

men som blir till liv uppe bland molnen.

Vi var

kött och blod. Vi var kött och blod

fastän jag dog. Innan du

föddes var det min tur att lämna

jordelivet. Jag berövade dig en sorg

du aldrig fick uppleva. Istället

upplever du en saknad av en främling som var

exakt som du är.

Du ska veta att

jag vakar över dig.

Ser dig. Hör dig. Är dig. Är här, alltid.

Vi skulle ha varit bästa vänner.

Vi skulle aldrig ha haft

slut på ord och idéer. Jag skulle ha visat dig

allt jag kunde om penseldrag och hur man blandar

de bästa färgerna.

Andra skulle nog ha tyckt att vi är

obotliga drömmare. Men vi skulle ha vetat att det är
vår enda verklighet.

Jag hade inget annat val. Du har inget annat val.

Detta är vägen vi måste gå för att
överleva.

Jag vet att du tvivlat. Att det varit svårt att våga tro
på din inre glöd. Jag kände precis samma sak. Men
människor som du
och jag, vi ger inte upp.

När jag sitter bland trädgrenarna och ser ner på dig
blir jag varm i själen. För du är
precis som jag var. Stark
och orubblig i ditt driv. Du är en del
av mig och jag är
en del av dig. Glöm inte det.

Jag vet att du känt dig vilsen. Osedd. Överlopps. Jag känner din smärta.

Det blir bra ändå ska du se.

Den tar aldrig slut. Och det finns ingenting
jag kan göra. Annat än att hedra dig
i allt jag gör.

Måla med dina gamla pigment. Experimentera med dina
gamla pigment.

Äggoljatempera. Cokis och vitt vin.

Piimä och nästan allt annat också.

Teckna med dina tuscher
som ännu funkar.

Använda dina garn. Virka dockor till mina vänners bebisar och förhoppningsvis till mina
barn.

Skapa ting och verk som även överlever mig.

Låta dem komma till liv. Det är det minsta
jag kan göra för att blåsa liv i dig än en gång.

Jag vill dela mina tankar med dig. Jag vill krama dig.

Jag saknar dig så. Fastän jag aldrig fick möta dig. Just därför tar min sorg
aldrig slut. För jag
minns ju dig inte. Den bara växer
dag för dag. Inget kan ta bort min undran om vem du
egentligen var. Jag bara får berättat för mig att du var
så himla lik mig. I allt. Att du också
levde genom konsten och lät den överskölja allt du rörde.

Jag har så många frågetecken jag
önskar du kunde ha nystat upp. Men framförallt
längtar jag efter en likasinnad som vet vad det innebär
att vara och leva som konstnär. Att det inte är den lättaste
vägen att gå.

Men att det för vissa är det enda man kan göra.

Du vet. Du visste.

Jag vet. Men det är svårt.

Jag saknar och sörjer att jag
aldrig fick lära känna dig. Jag saknar och sörjer att du
aldrig fick lära känna mig.

Jag saknar och sörjer att du var
min farmor som var så lik mig. Men att våra tider
här på jorden inte kom att korsas. Ödet
ville inte det.

Jag har aldrig träffat dig och det finns inga minnen.

Det närmaste jag kommer dig är
att höra andra berätta om dig. Om ditt liv.

Om din spralliga personlighet. Om
din konst.

Det räcker inte. Men det måste.

6 Elefanten i mig

Att överleva

Lalehs låt "Elephant" från albumet "Sjung" fann jag fin och berörande från att den släpptes 2012. Den handlar om syskon som växer upp och elefanten symboliserar styrka och kamp att finna sig själv. Hitta sin väg och slå sig fri. Pånyttfödas till sig själv. Den man verkligen innerst inne är då man bestämmer sig för att inte lyssna på vad samhället tjarar om. Elefanten reser sig och överlever. Det är det elefanter gör. Låten uppmuntrar till att följa sin egen väg. Skapa sitt egna liv. Det liv som just du ska leva. Med styrka från dina rötter. Välja det vackra då det länge inte varit vackert. Elefanten symboliserar denna resa mot frihet. Nedan de, för mig, viktigaste raderna ur låten "Elephant" av Laleh.

"... I'm thinking of a new name

That I could give myself

One day I'll be myself

Oh, one day I'll be my own

Have a good day brother

Me and your sister will rise up

Like an elephant from the mud

In your carefree sleep

We will break free

We will break free..."

Vandraren

Elefanten är en vandrare. En nomad i ständig rörelse. Långsam men alltid på väg framåt. Elefanten dör om den förblir stilla. Så även jag. Jag har alltid sökt min väg och speciellt de senaste tio åren har jag levt ett nomadliv. Flyttat så många gånger att jag tappat räkningen. Febrilt letat efter nya möjligheter, städer, människor. Sammanhang. Testat på mycket. Misslyckats med mycket. Lärt mig. Lyckats med ännu mer. Lärt mig oändligt mycket mer.

John Akomfrah behandlar i sitt videoverk *Four Nocturnes*, (2019), det komplexa förhållandet mellan vår förstörelse av oss själva liksom förstörelse av naturen. Narrativt använder Akomfrah sig av Afrikas minskande elefantpopulationer som är på ständig flykt liksom även många människor är. I ständig flyttning, i ständig rörelse, i ständig vandring.

I mitt sökande har jag landat i att jag är konstnär. Jag är lyckligast då jag omringar och ägnar mitt liv åt konsten. Genom årens gång har jag tvekat så många gånger. Kan jag verkligen livnära mig på mitt skapande? Men åren går och jag tvekar mindre hela tiden. För Famo trampade upp stigen för mig som mina fotsulor nu trampar upp lite till. Kunde hon, kan jag. Famo är min inspiration. Mitt driv och mod finns i mitt DNA. Tack Famo för att du vågade. Nu vågar jag också.

Symboliskt sett hittar jag likheter i *Pawel Althamers* installationsverk *Ścieżka* [Path] för *skulptur projekte Münster 07* där han skapade en mer och mer upptrampad stig mellan Aasee och Haus Bakenfeld, Tyskland. Stigen började som en kilometerlång upptrampad stig av fångar för att sedan växa sig större och längre över skog, byar, åkrar, vägar och vattendrag då människor gick längs den och utvidgade stigen allt längre. Människor före oss trampar upp stigen vi sedan går längs och även vi trampar upp desto mer för framtida människor.

Matriarken

I elefantfloccar är det matriarken som är ledaren och som även tar hand om sin familj. Generationer efter generationer styrs av elefanthonor. Starka kvinnor. Min släkt är likväl full av starka kvinnor. När jag tänker på elefanten tänker jag på visdom, familj, mod, samhörighet, gemenskap, styrka, vänlighet, symbolik. Med mod tänker jag; Att våga följa sitt kall, våga vara det svarta fåret i familjen. Följa sin passion, sitt innersta, strunta i allt annat, våga leva det liv man innerst inne vill. Finna styrka i ens livsval och mod, våga vara autentisk och stark och svag samtidigt, våga bryta sig loss. Vara kärringen mot strömmen, fastän det inte är lätt att leva ett liv som konstnär men att man inte ger upp för man vet att bara då man följer sitt hjärta 100% skapar man sin egen lycka.

När jag tänker på mod tänker jag på Famo. Jag känner mig trygg i att följa min dröm och mitt kall. Jag känner numera ett lugn, en sinnesro och tro i att det nog går och att jag klarar mig för Famo klarade det.

7 Det visuella arbetet

Hemmet

I mitt visuella arbete skapar jag för mig en trygg plats. *Ett hem*. Jag bygger ett rum eller hus eller ett litet palats av trädstammar. Dessa trädstammar har pappa och jag fällt på familjens sommarstuga i Sibbo skärgård. Den finaste platsen på jorden och där jag känner mig tryggast i världen, lugnast och som mest levande. Där spenderade även Famo, fafa och pappa sina somrar förr i tiden. Av trädstammarna byggde pappa, min bror och jag från början ett palats ovanför min säng. Jag sov gott och tryggt där men vid senaste flytten rev jag ner det och stammarna har fått vänta på vinden inför kommande utmaningar och projekt. Stammarna har fått vänta på mening sen dess. Meningen är nu här och jag återskapar detta rum i samband med mitt examensarbete.

I mitt examensarbete återskapar jag palatset, installationen, rummet – men i en annan form. Jag fyller installationens väggar med kvistiga grenar från skogarna i Jakobstad, mitt älskade hem under min studietid på Novia. Fäboda har blivit min återhämtningsplats och jag har samlat stenar från stränderna. Samlare och stentusiast som jag även är måste jag bejaka också den delen i detta arbete. Stenarna har jag vävt in i metalltråd så att de står ut i bland gruset på marken då jag placerar dem på marknivå.

Många, många och små, små elefanter

Palatset fylls med Fäbodas stenar och av 156 st små keramikelefanter. Jag började första gången skapa keramikelefanter inför en grupputställning LAByrinth i White Box, Jakobstad, våren 2022. Jag märkte snabbt att knådandet av dessa små elefanter var väldigt rogivande och lugnande och gav mig ett stilla sinne jag sällan känner. Det var så skönt att sitta vid köksbordet på kvällarna och skapa små elefanter. Så även denna gång.

Det mentala tillstånd jag befinner mig i under knådandet får mig att tänka på *Antony Gormleys* verk *Field*, (1993), där en stor grupp människor skapar lerfigurer genom att klämma åt lerklumpar och låta skulpturerna ta form endast genom att klämma ihop dem i handen och sedan pricka in ögon åt dem. Tillsammans skapar dessa tiotusentals lerfigurerna fält av olika stora lerskulpturer. Gormley uttrycker mentaliteten väldigt passande även för mig i arbetet med att knåda ihop elefantskulpturerna;

“That repeated action of taking a hand-sized ball of clay, squeezing it between your hands, standing it up and giving it consciousness becomes meditative; the repeated action becomes almost like breathing, or a heartbeat.”

Då skrivandet känts motigt och svårt har jag vänt mig till lerelefanterna och knådat några timmar. Varje elefant får ett unikt personligt utseende, lite naivistiska och barnsliga. Efter det känns allt annat mycket lättare igen. Keramikelefanterna skapar jag av terracotta- och vitfärgad lufttorkande lera. En del av elefanterna blir helt vita, en del helt i terracotta, en del en blandning av dessa. Ungefär en tredjedel av elefanterna har jag sedan målat med Famos ca 80 år gamla pigment. Blåa och bruna i färger som är jordnära och likt vattnet och himlen. En av elefanterna har jag målat i guldfärg. Den guldfärgade elefanten är matriarken. Den guldfärgade elefanten är Famo, är jag. Här har jag blivit inspirerad av Kakiemon elefanterna jag nämner tidigare.

Experimenterande pigmentmåleri

Jag har tidigare i mitt skapande blandat äggtempera av pigmenten men nu inför detta verk har jag tagit inspiration av min kära väns mamma, Victoria Lang, som tillsammans med sina studiekollegor höll en grupputställning i Galleri Albert 9 i Helsingfors 8.-20.11.2022. Många av konstnärerna där, inklusive Lang, hade målat och experimenterat med pigmentmålning där de blandat pigmenten med bl.a. vitt vin, Cokis och piimä. Detta var helt nytt för mig och något jag ville börja utforska även i mitt skapande. Så jag har målat en del av keramikelefanterna med pigment blandat med olika material. Jag har även virkat in Famos garn i helheten av kvistar, trädstammar och mina älskade elefanter. Vanligtvis virkar jag dockor av garnen. Till mina vänners bebisar och till mina framtida barn. Även garnen jag använder i detta arbete kommer att bli dockor. Garnen i detta palats kommer bokstavligen

knyta samman helheten av min elefantfamilj och virket från platserna närmast mitt hjärta. Jag har virkat olika stora cirklar som färg efter färg växer sig större. Som ringar på havet då en vattendroppe möter vattenytan. Oändligt växande och oändligt utvidgande. Av Famos garnrester har jag valt ut en färgskala som innehåller mycket av den heliga färgen lila.

Heligt ljud i ett heligt rum

Till installationen finns ett ljudverk som jag har skapat. Ljudvärlden vill stärka känslan av rofyllnad, trygghet och hem. Och en helig plats. Hemmet för mig är den allra heligaste platsen som existerar. Ljudverk som konstnärligt uttryck har jag, under mina år på Novia, insett vara en väldigt rå och ärlig form av uttryck för mig. Jag har använt min egen röst som utgångspunkt. Det blir symboliskt på många plan på så sätt och intuitivt. Ljudverket är skapat i Novias trappuppgång sent på kvällarna då campuset och stentrapporna är tomma och där jag kan förbli ostörd en stund. Ekot där är fantastiskt och jag hade ingen desto djupare plan i mitt hummande än begreppet helighet i mitt huvud. Helheten blev en repetativ och loopande ljudvärld. Det känns viktigt för mig att jobba intuitivt och med inre djupa känslor i mitt kreativa uttryck.

Ljus och skuggor

Installationen är belyst så att åskådaren tillsammans med verket skapar skuggor på väggarna, vilket är inspirerat av min pappas livskall. Han har hängivit sitt liv till belysning och ljusplanering. Verket är placerat utomhus på en plats nära intill campus som är formad som en stor kvadrat. Mitt verk finns i mitten av kvadraten med en strålkastare i kvadratens ena hörn som belyser installationen och skapar skuggor på motsvarande hörn som är glasväggar som jag täckt med vitt DC-fix.

Installationen bildar en helhet av att Famo lever vidare i mig och i mitt skapande där elefanterna symboliserar kvinnlig styrka, vishet och mod som överförs genom generationer. När du står inne i palatset är du omgiven av en gestaltning av mod att följa ditt hjärta och av att få kraft från dina rötter. Famos arv fortsätter vandra vidare via mig i form av elefanterna, pigmentmåleriet och användandet av garnen. Min passion för

skapande och konstnärsliv rinner i mina ådror, via Famo, via pappa och nu ut genom mig och förhoppningsvis någongång genom egna barn.

Byggandet av installationen

Mitt examensarbete har fram till byggandet av examensutställningen bestått av att förbereda, samla ihop virke, virka cirklarna och skapa keramikelefanterna. Själva byggandet av installationen av palatset sker först under veckan vi bygger själva utställningen. Således kan jag inte förbereda den delen förrän då. Jag kommer att se först under byggandet hur det blir bäst. Och jag måste jobba instinktivt och intuitivt och ta beslut på platsen. Detta arbetssätt passar mig bra och jag tycker om att jobba så. Helheten kommer jag därför inte veta på förhand förutom att ha visioner i mitt huvud.

Ett platsspecifikt verk i symbios med naturen

Installationen placerar jag ute på campusets lilla innergård som är formad som en kvadrat, ca 6 meter x 6 meter. Innergården har två glasväggar och två betongväggar och inget tak. Jag valde denna plats för detta verk då det är som gjort för installationen. Ett rum i ett rum, en fyrkant i en fyrkant. Åtta väggar sammanlagt och två rum utan tak. Himlen är taket och det är så det ska vara. Ett installationsverk i en mycket urban miljö samtidigt som kontakten till naturen är påtaglig genom marken under en och himlen ovanför. Aldrig frånkopplad naturens närvaro.

Under utställningens gång kan jag förstås inte påverka väderförhållanden så som regn. Men det gör ingenting, det är en del av meningen varför jag valt att placera installationen där. Symboliskt sett kan eventuellt regn skölja bort färgen från elefanterna och det är fullständigt okej. Blodet som rinner i min kropp var en gång Famos och färgar nu mitt liv. Elefanterna kanske får en och annan skur över sig och därmed rinner naturens kraft genom dem och omformar även dessa. Jag vill inte kontrollera mitt verk utan låta naturen ha sin gång och bestämma hur verket formas och hur det ser ut efter utställningen. För vi lever på naturens mäktiga villkor.

Jag har skrivit om naturens kraft och om elementen jord, vind och vatten. Det fjärde elementet, elden, är i detta verk elefanten. Glödande, brinnande och alltid på väg framåt. Himlen och vindarna är taket och tillsammans med ljudvärlden och rummets och elefanternas symbolik hoppas jag åskådaren kan få en glimt av att uppleva en helig stund.

Den lilla innergården är snötäckt under byggandet av installationen. Naturen kontrollerar snöns smältande och jag ser det som en ytterlig viktig aspekt i mitt samarbete med naturen. Jag vill inte skotta bort snön, det är inte naturligt och jag vill även i detta avseende att naturen ska få bestämma och på så sätt forma verket under examensutställningens gång. Det är inte meningen att jag ska ta bort snön som är där. Jag arbetar i symbios med naturen.

Jag kommer att dokumentera installationen varje dag genom att fotografera miljön och verket för att konkret följa med naturens påverkan på mitt examensarbete och sedan sammanställa det dokumenterade materialet.

8 Avslutning

Vad händer efter att jag tar examen? Jag har hittat tillbaka till pigmentmåleriet och denna gång mer experimentellt med Cokis, vin och piimä. Jag kommer att ha tre stora utställningar på kommande under året och där kommer jag ställa ut en samling målningar från de senaste 10 åren. Samlingen kallar jag "WILD WOMEN" och många är målade med äggoljetempera. Jag kommer att måla några nya verk också och variera samlingen lite på de olika utställningarna. Dessa utställningar knyter mig tillbaka till min stig i konstnärskapet. Utställningarna fungerar som en manifestation samtidigt som de öppnar dörren för framtiden och vad jag vill fokusera på i mitt konstnärskap efter studierna.

Jag kommer att bevara alla delar för att kunna återskapa examensarbetet och jag hoppas jag får möjligheten att ställa ut installationen igen och igen och på olika platser som det resonerar med. Under tiden jag väntar på att få ställa ut installationen igen får de 156 små keramikelefanterna vandra vidare på mina fönsterbräden, hyllor och bord hemma hos mig. Jag tar hand om dem och de tar hand om mig. Tillsammans blickar vi framåt.

Processen och arbetet kring mitt examensarbete har varit en viktig stund för mig att reflektera över min väg till att nu kunna titulera mig bildkonstnär. Att fundera på det som varit, det som är nu och det som komma skall. Att fortsätta vägledningen med hjälp av elefantens symbolik och kulturskildringar har varit enormt betdelsefullt för mig. Jag behövde skriva och skapa *Elefanten i mig – vandringen som fortsätter* för att fortsätta framåt och in i arbetslivet i yrkesrollen som bildkonstnär.

Min plan är att ansöka om lärlingsstipendium på hösten och i och med det djupdyka ner i pigmentmåleriet. Jag har inte målat tavlor på flera år men nu känner jag att det är aktuellt att greppa penseln och fortsätta öppna upp Famos pigmentburkar och se vart allting leder mig näst. Jag är förväntansfull, ivrig och redo att återuppta min kärlek till pigmentmåleri. Härefter ska det målas starka, vilda kvinnor som inte skyr sin livsglöd och öde. Med stöd och vägledning av älskade Famo. Och när jag tappar bort mig återvänder jag till elefantenskapandet.

Källförteckning

A Menadèò – aRTs - (6.4.2021). *Biennale Arte 2019 - "Four Nocturnes" by John Akomfrah* [Videoklipp]. Hämtat 19.1.2023 från <https://www.youtube.com/watch?v=T-VEWWCFCj0>

Antony Gormley's Field Sculptures – Everything You Need To Know. (u.å.). I: *Public Delivery*. Hämtat 19.1.2023 från <https://publicdelivery.org/antony-gormley-field/>

Dallyn, Y. (2020). *Esoterism i konst – konst för de invigda Tolkning av Hilma af Klint och hennes verk genom det esoteriska prismaet*. Konstvetenskap. Institutionen för kultur och estetik. Stockholm: Stockholms Universitet. Hämtat från <http://www.diva-portal.se/smash/get/diva2:1528492/FULLTEXT01.pdf>

Egg tempera. (u.å.). I: *Pigments through the Ages*. Hämtat 12.12.2022 från <https://www.webexhibits.org/pigments/intro/tempera.html>

Elephant Symbolism: 18 Spiritual Meanings Of Elephant. (u.å.). I: *American Tarantula & Animals*. Hämtat 29.11.2022 från <https://www.atshq.org/elephant-symbolism/>

Ellis, S. (red.). (2020). *Catholics & Bible*. I: *What Do Elephants Symbolize in The Bible?* Hämtat 13.2.2023 från <https://catholicsbible.com/what-do-elephants-symbolize-in-the-bible/>

Francis Thackeray, J. (red.). (2019). *OpenEdition Journals*. I: *African Elephants, Roan Antelope, Language and Rock Art*. Hämtat 6.9.2020 från <https://journals.openedition.org/aaa/2382?lang=en>

Google Arts & Culture. (u.å.) *Kakiemon elephants 1650/1699*. Hämtat 2.12.2022. https://artsandculture.google.com/asset/kakiemon-elephants/pwFBv_XBwM0XVg?hl=en

Gurung, R. (red.). (2020). *Environmental Investigation Agency*. I: *Happy Mother's Day – now meet the greatest matriarch in the animal kingdom!*. Hämtat 13.2.2023 <https://eia-international.org/blog/happy-mothers-day-now-meet-the-greatest-matriarch-in-the-animal-kingdom/>

Herculano-Houzel, S., Avelino-deSouza, K., Neves, K., Porfírio, J., Messeder, D., Mattos Feijó, L., Maldonado, J. (red.). (2014). *The elephant brain in numbers*. I: *National Library of Medicine*. Hämtat 17.1.2023 från <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24971054/>

John Akomfrah presents 'Four Nocturnes' video installation at Venice Biennale. (u.å.). I: *Lisson Gallery*. Hämtat 19.1.2023 från <https://www.lissongallery.com/news/john-akomfrah-presents-four-nocturnes-video-installation-at-venice-biennale>

Kakiemon elephants. (28.1.2022). *Wikipedia*. Hämtat 2.12.2022 från [https://en.wikipedia.org/wiki/Kakiemon_elephants_\(British_Museum\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Kakiemon_elephants_(British_Museum))

Katz, B. (red.). (2021). *Smithsonian magazine*. I: *The Tragic Life of Hansken, 'Rembrandt's Elephant'*. Hämtat 13.2.2023 från <https://www.smithsonianmag.com/smart-news/tragic-life-hansken-rembrandts-elephant-180978186/>

Kraftdjur. (u.å.). I: *Kraftdjur och totemdjur*. Hämtat 26.3.2023 från <https://lotusblomman.nu/andlighet/kraftdjur/>

La Biennale Di Venezia. (u.å.) *Katharina Fritsch*. Hämtat 18.12.2022. <https://www.labiennale.org/en/art/2022/milk-dreams/katharina-fritsch>

Leon, E. (red.). (2020). Between the Physical & Psychical: Esoteric Representations of Nature in the Work of Hilma af Klint*. I: *www.desertsuprematism.com*. Hämtat 18.1.2023 från <https://desertsuprematism.com/between-the-physical-psychical-esoteric-representations-of-nature-in-the-work-of-hilma-af-klint/>

Luna Arles. (u.å.) *John Akomfrah: Four Nocturnes*. Hämtat 19.1.2023. <https://www.luma.org/en/arles/our-program/event/four-nocturnes-697402bf-cb9b-41ac-b640-0d3449e667d0.html>

Lyckans smed – Samtidigt i MalinMatildas hjärna. (18.4.2018). *Vad en elefant egentligen är en fråga om perspektiv* [Blogginlägg]. Hämtat 2.1.2023 från <http://lyckans-smed.blogspot.com/2018/04/vad-en-elefant-egentligen-ar-en-fraga.html>

Läsvärt om det esoteriska i konsten. (u.å.). I: *Magasin Opulens*. Hämtat 16.1.2023 från <https://www.opulens.se/litteratur/lasvart-om-det-esoteriska-i-konsten/>

Natarajan, S. (red.). (2020). BBC News. I: *The woman trying to save India's tortured temple elephants*. Hämtat 13.2.2023 från <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-54026294>

Norris, A. (red.). (2022). Is Elephant Painting Cruel?. I: *Treehugger, Sustainability for All*. Hämtat 26.12.2022 från <https://www.treehugger.com/can-elephants-really-paint-4864229>

Peace Corps. (u.å.) The Blind Men and the Elephant. Hämtat 30.1.2023. <https://www.peacecorps.gov/educators/resources/story-blind-men-and-elephant/>

Pennisi, E. (red.). (2022). Elephants have more facial neurons than any other land mammal. I: *Science*. Hämtat 3.12.2022 från <https://www.science.org/content/article/elephants-have-more-facial-neurons-any-other-land-mammal>

Phoenix Art Museum. (8.9.2019). *Channeled Visions: Women, Esotericism and Modern Art* [Videoklipp]. Hämtat 18.1.2023 från https://www.youtube.com/watch?v=_aClrpVrjWE

Schadler, K. (red.). (2017). History of Egg Tempera Painting. I: *www.kooschadler.com*. Hämtat 12.12.2022 från <https://www.kooschadler.com/techniques/history-egg-tempera.pdf>

Shukla, R. (red.). (2019). The Times of India. I: *Symbolic Description of Lord Ganesha*. Hämtat 13.2.2023 <https://timesofindia.indiatimes.com/religion/rituals-puja/symbolic-description-of-lord-ganesha/articleshow/68207007.cms>

Skulptur Projekte Archiv. (u.å.) *Pawel Althamer*. Hämtat 14.1.2023. <https://www.skulptur-projekte-archiv.de/en-us/2007/projects/127/>

Symbolism elephants. (8.1.2023). *Wikipedia*. Hämtat 13.1.2023 från https://en.wikipedia.org/wiki/Cultural_depictions_of_elephants

Tempera Painting. (u.å.). I: *The Editors of Encyclopaedia Britannica*. Hämtat 18.12.2022 från <https://www.britannica.com/art/tempera-painting>

Vild elefant gick bärsärk i indisk stad. (u.å.). I: *HBL*. Hämtat 23.12.2022 från <https://www.hbl.fi/artikel/143f5f06-e200-4146-9137-f21f0f56f179>

WWF. (u.å.) *Elefant*. Hämtat 29.1.2023. <https://www.wwf.se/djur/elefant/>